

Barbara Škraba

čet, 10.11.2016, 09:00

Gradnja lastne hiše bo maček v žaklju

Živimo na plazovitem, poplavnem in potresno ogroženem območju, zato je nerazumno, da se protipotresna gradnja zanemari.

Ključne besede: zakonodaja, zakon o gradbeništvu, tveganja, mali investitor

Pred tednom dni se je končala ponovna javna razprava o predlogu novega **gradbenega zakona**. Ta ne zagotavlja, da bo manj zahteven objekt, kot je enodružinska hiša, stabilen, potresno odporen, požarno varen in energijsko učinkovit. To pa so stvari, ki so za investitorja ključnega pomena. Enako bi morale veljati tudi za državo, ki je dolžna varovati javni interes. Kot vemo, je v Sloveniji kar 80 odstotkov vseh gradenj prav tovrstnih objektov. Predlog zakona je zato v nasprotju z evropsko uredbo, ki določa osnovne zahteve za gradbene objekte, in tudi s samim seboj.

Ocena potresne varnosti namesto izračuna

Gradnja po vsem svetu poteka po načrtih projekta za izvedbo, in ne po načrtih za pridobitev gradbenega dovoljenja, kot predvideva novi **gradbeni zakon**.

Poglejmo samo stabilnost in potresno odpornost objekta, ki se po veljavni zakonodaji izračunata v načrtih za pridobitev gradbenega dovoljenja in zagotovita v risbah načrtov projekta za izvedbo z razporeditvijo armature – palic, stremen itd. Predlog novega **gradbenega zakona** za enodružinske hiše z bruto tlorisno površino do 200 kvadratnih metrov v fazi pridobivanja gradbenega dovoljenja predvideva le oceno stabilnosti in potresne odpornosti objekta v obliki izjave, ki naj bi jo podal pooblaščen inženir gradbene stroke.

Podobno kot »misliti« ni enako »vedeti«, tako tudi »oceniti« ni enako »dokazati«. Ocena zato ne more nadomestiti izračuna, pri čemer ne smemo pozabiti, da manjka še izris.

Torej nedvomno drži trditev, da stabilnost in potresna varnost v fazi načrtovanja in pridobivanja gradbenega dovoljenja nista zagotovljeni.

In nihče, niti država, s predpisom ne sme siliti pooblaščenih inženirjev, da podpisujejo ocene, za katere naj bi polno jamčili. Tudi če bi jo podpisali, je takšna ocena močno pogojna in se ne odraža v končno izdelanem objektu.

V skrajnem primeru bi lahko pomenila le oceno, da bo objekt mogoče zgraditi s predpostavljenimi dimenzijami pod pogojem, da bo v poznejših fazah izdelave projektne dokumentacije določena primerna armatura v betonskih elementih in da bodo predvideni ustrezni detajli. Ker pa potrebne armature brez statičnega izračuna in izračuna potresne odpornosti ni mogoče določiti, je torej taka izjava povsem prazna in nesmiselna.

Tvegana sprememba: projekt za izvedbo ne bo potreben

Po sedanjem zakonu o graditvi objektov izdeluje načrte za pridobitev gradbenega dovoljenja in za izvedbo projektant. Projekt za izvedbo mora biti izdelan, predan izvajalcu in na voljo nadzorniku ter gradbenemu inšpektorju na gradbišču.

Po predlogu novega **gradbenega zakona** za enodružinske hiše do 200 kvadratnih metrov bruto tlorisne površine – projekta za izvedbo ni dolžan narediti nihče. Ne projektant ne izvajalec, investitor pa ga ni obvezan naročiti.

Predlog zakona dopušča, da izvajalec na podlagi projekta za pridobitev gradbenega dovoljenja in njegove (sporne) ocene stabilnosti izdelava projekt za izvedbo oziroma izvaja gradnjo brez njega.

Delati brez projekta za izvedbo je sicer najceneje in tako politično kot tudi poslovno všečno, a hkrati nevarno za investitorja in uporabnike objekta, predvsem pa nesprejemljivo za javni interes. Država je namreč dolžna ščititi neuke državljane, zato si ne sme privoščiti tovrstnih, na prvi pogled všečnih, a izjemno nepremišljenih potez, ki lahko dolgoročno (objekte gradimo za 50 let in več) vodijo v katastrofo (poglejmo nedavne potrese v Italiji, katerih škoda je primerljiva z več kot polovico letnega proračuna naše države, da človeških žrtev niti ne omenjamo).

Izdelavo projekta za izvedbo lahko izvajalec sicer naroči projektantu, a je vprašanje, ali jo bo. Sedanja praksa kaže, da večina, predvsem manjši izvajalci, zaradi racionalizacije stroškov tega ne bo storila.

Vodja del pri gradnji enodružinske hiše ne bo nujno pooblaščen inženir, ki ima edini znanje za izdelavo takšnega načrta, lahko bo precej manj kvalificiran. Zato ne bo izdelal projekta za izvedbo – prvič zato, ker ga ne zna, saj za to nima znanj (ni bil šolan), drugič zato, ker ga ne sme. Lahko ga izdelujejo le projektanti, kar pa on ni, ker za to ni usposobljen.

Še en dokaz več, da se bo gradilo brez projekta za izvedbo.

Meje ne bodo urejene, teren ne bo izmerjen ...

Nedvomno spet drži trditev, da stabilnost v fazi izvedbe ni zagotovljena – ker projekt za izvedbo ni izdelan in ker izvajalčev vodja del (če ni pooblaščen inženir) ni usposobljen, da bi s svojim znanjem zagotovil stabilnost in potresno odpornost objekta.

Če projekt za izvedbo ni izdelan, tudi ni strokovno mogoče, da bi projektant, nadzornik in vodja del po zaključku gradnje izjavili (kar predvideva predlog zakona), da je objekt zanesljiv in varen za uporabo,

razen če to storijo na pamet in s figo v žepu.

Torej: brez projekta za izvedbo investitor kupuje mačka v žaklju. Projekt za izvedbo namreč vsebuje tako načrte z navodili izvajalcu kot tudi popis materiala, opreme in del ter stroškovnik. Če ga ni, je manevrski prostor za izvajalca odprt, zato je pričakovati tudi višje stroške gradnje.

In ker ni izdelan projekt za izvedbo, je nemogoče izvajati nadzor nad gradnjo na gradbišču (nadzornik, inšpektor). Kaj pa bo nadzornik nadziral? Saj ne bo vedel, kakšne armaturne mreže, palice in stremena (dimenzije, premeri, postavitve, detajli, kakovost jekla) si je zamislil projektant. Ops, saj si jih sploh ni. Še en ops, saj jih ni niti izračunal. Opsssss ... Torej se lahko nadzornika in inšpektorja brez večje škode odveže vseh obveznosti pri enodružinskih hišah do 200 kvadratnih metrov bruto tlorisne površine.

Dodatno tudi zato, ker naj bi se zakoličba po novem izvedla na podlagi projekta za gradbeno dovoljenje. Za izdelavo tega geodetski načrt ne bo potreben, torej meje ne bodo nujno urejene, teren ne bo izmerjen. Objekt bo tako lahko »plaval« v tlorisu in po višini. Morda bo v resnici bliže meji s sosedom, kot bi smel biti, zato bo nelegalna gradnja. Na srečo nadzornik in inšpektor tega ne bosta mogla ugotoviti.

Kaj naj brez načrtov nadzirata nadzornik in inšpektor?

Poleg tega bo lahko projekt za gradbeno dovoljenje med gradnjo doživel precejšnje spremembe, ki jih dopušča zakon. Med njimi se najde tudi zamenjava do tretjine nosilne konstrukcije objekta, in to brez dokazil (izračunov, risb, načrtov). Ponovno sprašujem: Kaj naj nadzirata nadzornik in inšpektor, če v rokah nimata načrtov?

In na podlagi česa naj poklicni zbornici (**Inženirska zbornica Slovenije** in Zbornica za arhitekturo in prostor Slovenije) izvajata strokovni nadzor in vodita disciplinske postopke? Na podlagi projekta za gradbeno dovoljenje, po katerem gradnja sploh ne bo potekala, saj bo doživljal dopustne spremembe, za katere ni potreben noben izračun, risba, načrt, skratka, ni potreben noben dokaz, da je izpolnjena osnovna zahteva za gradbene objekte, v konkretnem primeru stabilnost in požarna odpornost?

Še en poudarek. Kdor misli, da bo varno gradnjo urejal trg, se hudo moti. Živimo na plazovitem, poplavnem in potresno ogroženem območju, kjer so rušilni potresi sicer redki, a pričakovan pojav, zato je nesprejemljivo in nerazumno, da se stabilna in protipotresna gradnja tako hitro prezre in zanemari. Glede na kompleksnost obvladovanja projektiranja in izvedbe take gradnje pa je jasno, da z obravnavo protipotresnih principov ni mogoče ustreči merilu najnižje cene. Ne pozabimo, potresi ne ubijajo, ubijajo objekti, je pred časom v medijih izjavila kolegica Marjana Lutman. Lahko ji le pritrdim.

Morda boste mnogi pomislili, da je zgoraj napisano hec, pa vam zagotavljam, da ni.

Mag. **Barbara Škraba Flis**, univ. dipl. inž. grad.,

generalna sekretarka **Inženirske zbornice** Slovenije

Prispevek je mnenje avtorja in ne izraža nujno stališča uredništva.

Foto: Igor Modic/Delo